

Informatie voor de kamer

10 juni 2024

UNL-standpunt Wet Internationalisering in balans

Debat Rondetafelgesprek Gevolgen WIB

Datum debat 13 juni 2024

Internationalisering is essentieel voor hoogwaardig onderwijs en onderzoek

Internationalisering is van groot belang voor Nederland. Het draagt bij aan een stimulerend studieklimaat, een goede aansluiting op internationale wetenschappelijke ontwikkelingen, het aantrekken van topwetenschappers, en het opleiden van voldoende talent voor de arbeidsmarkt en in de regio. Daarnaast leveren internationale studenten (van binnen en van buiten Europa) de Nederlandse economie ook veel op en is internationaal talent essentieel voor een goed vestigingsklimaat.

Met zelfregie willen universiteiten de knelpunten van internationalisering oplossen

Tegelijkertijd zien universiteiten dat (de groei van) het aantal internationale studenten ook tot knelpunten leidt, al zijn de knelpunten erg verschillend per regio. Universiteiten voelen gezamenlijk de verantwoordelijkheid om maatregelen te nemen en zijn daarom met elkaar unaniem tot een maatregelenpakket gekomen. Universiteiten brengen met het maatregelenpakket het aandeel volledig Engelstalige bacheloropleidingen met bijna een derde terug. Universiteiten zijn voornemens bij 35 Engelstalige bacheloropleidingen een Nederlandstalige variant toe te voegen, om de toegankelijkheid voor Nederlandse studenten te waarborgen. Bovendien blijkt uit de eerste inventarisatie van de voornemens dat vier bacheloropleidingen volledig overgaan op het Nederlands, en dat 27 opleidingen een numerus fixus op een Engelstalig traject willen invoeren.

Voorgenomen aanpassingen voertaal en numeri fixi Engelstalige tracks, per sector

Sector (HOOP-gebied)	Aantal bachelor-opleidingen	Voertaal bacheloropleidingen 2023			Voorgenomen voertaal bacheloropleidingen			Voorgenomen fixi op Engelstalige tracks
		NL	NL & ENG	ENG	NL	NL & ENG	ENG	
		Aantal (percentage)			Aantal (percentage)			
Economie	35	8 (23%)	8 (23%)	19 (54%)	9 (26%)	19 (54%)	7 (20%)	6
Gedrag en maatschappij	61	33 (54%)	21 (34%)	7 (11%)	33 (54%)	24 (39%)	4 (7%)	14
Gezondheid	32	26 (81%)	2 (6%)	4 (13%)	27 (84%)	1 (3%)	4 (13%)	1
Landbouw	19	13 (68%)	0 (-)	6 (32%)	13 (68%)	2 (11%)	4 (21%)	0
Natuur	60	35 (58%)	7 (12%)	18 (30%)	36 (60%)	9 (15%)	15 (25%)	1
Recht	22	18 (82%)	0 (-)	4 (18%)	18 (82%)	0 (-)	4 (18%)	0
Sectoroverstijgend	27	5 (19%)	0 (-)	22 (81%)	5 (19%)	2 (7%)	20 (74%)	0
Taal en cultuur	118	64 (54%)	36 (31%)	18 (15%)	65 (55%)	39 (33%)	14 (12%)	3
Techniek	45	12 (27%)	4 (9%)	29 (64%)	12 (27%)	17 (38%)	16 (36%)	2
Totaal	419	214 (51%)	78 (19%)	127 (30%)	218 (52%)	113 (27%)	88 (21%)	27

Vereniging Universiteiten van Nederland

Lange Houtstraat 2
Postbus 13739
2501 ES Den Haag

Tel +31 70 302 14 00
E-mail post@unl.nl
Web universiteitenvannederland.nl

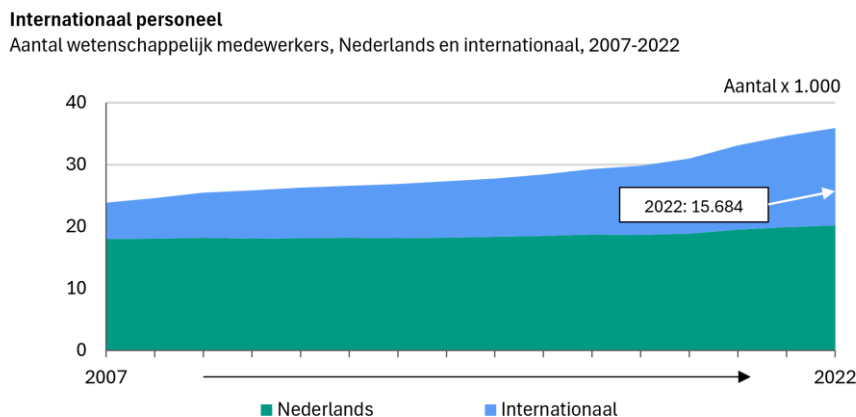
KvK 40480226
IBAN NL61 INGB 0001 5964 15
BTW NL007088784B01

Universiteiten van Nederland

Bron: Inventarisatie Universiteiten van Nederland (2024)

Het is van groot belang dat de definitieve uitwerking van de WIB en de daarin opgenomen Toets Anderstalg Onderwijs (TAO) in lijn zijn met de maatregelen die universiteiten zelf al willen nemen met zelfregie. De universiteiten zijn heel blij dat het toepassen van een numerus fixus op een traject nu wettelijk mogelijk wordt (via het aangenomen amendement Martens-America). Universiteiten gaan nu, conform de zelfregieplannen, aan de slag om de numerus fixus op de Engelstalige track in te voeren. Daarmee kunnen we heel gericht en op relatief korte termijn sturen op de instroom van internationale studenten én meer Nederlandstalig aanbod bieden. Dit vergroot de toegankelijkheid van ons onderwijs voor Nederlandse studenten en zorgt ervoor dat er meer nadruk komt te liggen op het versterken van de Nederlandse taalvaardigheid van alle studenten en medewerkers.

Naast het aanbieden van meer Nederlandstalig bacheloronderwijs, werken universiteiten actief aan het verbeteren van de Nederlandse taalvaardigheid van studenten en staf. De stop op actieve werving op internationale beurzen en fairs blijft gehandhaafd. Het voorbereidend jaar voor aspirant-studenten wordt afgeschaft. Ook gaan universiteiten samen met lokale partners werken aan een plan om de blijfkans voor internationale studenten te vergroten, om zo de baten voor de Nederlandse samenleving te verhogen.

Bron: WOPI 2022, Universiteiten van Nederland (2024)

Heldere wettelijke kaders die aansluiten op zelfregie universiteiten en met de Toets Anderstalg Onderwijs als sluitstuk

Universiteiten vinden het positief dat met de WIB duidelijkheid komt over het gewenste langetermijnbeleid voor internationalisering van het hoger onderwijs en dat er sturingsinstrumenten beschikbaar komen voor instellingen. Minister Dijkgraaf geeft in de toelichting op de wet aan dat hij de zelfregie van universiteiten wil stimuleren en dat de TAO het sluitstuk van zelfregie moet vormen. Ook de Raad van State adviseerde om de TAO als ultimum remedium in te zetten. Universiteiten wegen meerdere belangen in hun zelfregie: doelmatigheid, kwaliteit van onderwijs & onderzoek en de toegankelijkheid voor studenten. Ook vervullen zij met hun onderwijs, onderzoek en impact een belangrijke maatschappelijke en economische rol in hun regio en daarbuiten. Het is belangrijk dat al deze belangen op een goede manier worden gewogen in een toetsing van het anderstalg aanbod, en dat de wet daarmee dus maatwerk mogelijk maakt. Daar zijn nu nog grote zorgen over. Bijvoorbeeld omdat in de TAO tweetalige opleidingen als ondoelmatig kunnen worden gezien, en er in de weging van de doelmatigheidscriteria geen rekening wordt gehouden met de beschikbaarheid van Nederlandstalig personeel. Daarmee staat een gerichte én effectieve interventie onder druk om minder internationale bachelorstudenten toe te laten (door een numerus fixus toe te passen), terwijl de voordelen van internationalisering behouden blijven (door aansluiting bij internationaal onderzoek en aantrekken van internationaal talent). Dit verlies van de voordelen van internationalisering is onnodig en zal tot onomkeerbaar

Universiteiten *van* Nederland

kapitaalverlies leiden. Wij roepen met klem op om de TAO als sluitstuk in te zetten, en om de voorkeur te geven aan het gebruik van de beschikbare sturingsinstrumenten die sneller en gericht door universiteiten zelf ingezet én aangepast kunnen worden. Het doel van de WIB, een duurzame balans in internationalisering, wordt daarmee bereikt zonder onherstelbare schade aan onze (regionale) kenniseconomie en universiteiten.

WIB leidt tot hoge transitie- en uitvoeringskosten

Bovendien zullen universiteiten te maken krijgen met hoge transitiekosten door minder instroom van studenten, het omzetten van de voertaal van opleidingen en het bieden van Nederlandse taalvaardigheids cursussen aan alle internationale medewerkers en studenten. In het ergste geval kunnen deze transitiekosten volgens interne berekeningen oplopen tot honderden miljoenen. Dit komt bovenop de bezuinigingen op universiteiten die de nieuwe coalitie heeft aangekondigd. De universiteiten vragen de Kamer ook door deze bril naar de wet te kijken.

Ongekende bezuinigingen desastreus voor Nederlandse kennispositie

Universiteiten spelen in Nederland een grote maatschappelijke rol. Bijvoorbeeld bij de aanpak van de stikstofcrisis en de energietransitie. De universiteiten maken zich ernstig zorgen over de in het hoofdlijnenakkoord aangekondigde bezuiniging op de instroom van internationale studenten, die oploopt tot maar liefst €293 miljoen structureel. Deze bezuiniging gaat zó ver, dat ook Nederlandse studenten en het Nederlandstalig onderwijs worden geraakt. Bijvoorbeeld omdat onderzoeksgebieden verdwijnen, er internationale staf vertrekt en het onderwijsaanbod daardoor verschaalt. Ook het aanbod van Nederlandstalig onderwijs voor Nederlandse studenten worden daardoor geraakt. De WIB richt zich op het in balans brengen van de internationale instroom en het Engelstalig en Nederlandstalig opleidingsaanbod op basis van inhoudelijke redeneringen. Deze bezuiniging zal het internationale karakter van universiteiten tenietdoen en onze hoge kwaliteit van onderwijs en onderzoek schaden. Dat past niet bij de ambitie van de formerende partijen om de kenniseconomie en het verdienvermogen van Nederland te versterken.

Bovendien leiden deze bezuinigingen tot een verzwakking van de uitvoeringskracht van universiteiten om bijv. taalonderwijs uit te breiden voor internationale studenten en staf, of om Nederlandstalige opleidingsvarianten in te voeren. De transitie naar een nieuwe balans in het hoger onderwijs gaat niet samen met deze bezuiniging. We vragen de Kamer daarom met klem om te voorkomen dat deze bezuiniging wordt doorgevoerd.
